

Mednarodna delavnica *Hieracium* v Trenti, 6. - 11. september 2006

Od 6. do 11. septembra 2006 je bila v Trenti 9. mednarodna delavnica *Hieracium* (9th International *Hieracium* Workshop). Organizirali so jo Branko VREŠ, Valerija BABIJ, Igor DAKSKOBLER in Vinko ŽAGAR (vsi z Biološkega inštituta Jovana Hadžija ZRC SAZU) ter Tone WRABER.

Udeleženci, 31 po številu, so bili botaniki iz Avstrije, Nemčije, Češke, Slovaške, Francije, Anglije in Slovenije, ki jih posebej zanima problematika rodu *Hieracium* ali sistematsko podobno zahtevnih taksonov.

Mednarodna interdisciplinarna raziskovalna skupina za preučevanje rodu *Hieracium* je bila uradno ustanovljena leta 2002, vendar prvi zametki segajo že v leto 1992, od leta 1997 pa potekajo vsakoletne delavnice. Glavni in ustanovni pobudniki skupine so češki kolegi z Inštituta za botaniko Češke akademije znanosti. Osnovni cilj raziskovalne skupine je razumevanje evolucijskih procesov rodu *Hieracium* s. lat.; širok obseg raziskav, ki k temu prispevajo, zajema preučevanje morfologije, anatomije, kariologije, genetike, razmnoževanja in križanja, ekologije in horologije vrst tega rodu.

Organizacija devete mednarodne delavnice je doletela slovenske člane. Zaradi izjemnih naravno-geografskih danosti, zanimivega rastlinstva in razmeroma pestre flore rodu *Hieracium* smo delavnico izvedli v Posočju. Razen ekskurzij so vse dejavnosti delavnice potekale v Informacijskem središču Triglavskega narodnega parka v Trenti. Na simpozijem delu delavnice je bilo predstavljenih 12 referatov in 6 posterjev v angleškem jeziku. Izvlečki prispevkov so tiskani v Zborniku izvlečkov (ured. VREŠ & BABIJ 2006).

Simpozijski del delavnice se je pričel z multivizijsko predstavitvijo Triglavskega narodnega parka. V uvodnem predavanju ob diapozitivih je Tone WRABER podal fitogeografsko oznako Julijskih Alp in zgodovino raziskav rodu *Hieracium* v Sloveniji. Češki kolegi, Karol KRAK, Judith FEHRER & Jindřich CHRTEK jun. so pripravili pregled molekularnih metod za raziskovanje filogenije škrzolic, František KRAHULEC, Anna KRAHULCOVÁ, Radka ROSENBAUMOVÁ & Stanislava PAPOUŠKOVÁ pa so predstavili vse doslej znane načine razmnoževanja pri *Hieracium* subgen. *Pilosella*. Patrik MRÁZ, Pierre TABERLET, Ludovic GIELLY & Jindřich CHRTEK jun. raziskujejo molekularno filogeografijo arktično-alpinske vrste *H. alpinum*. Anna KRAHULCOVÁ, František KRAHULEC & Vladimír VLADIMIROV so raziskovali vplive medvrstne hibridizacije na strukturo populacij *Hieracium* subgen. *Pilosella* v Bolgariji in na Češkem. Barbora ŠINGLIAROVÁ, Patrik MRÁZ, Jindřich CHRTEK jun. & Ivana PLAČKOVÁ preučujejo taksonomijo, horologijo in ploidnost pri *Pilosella alpicola* subsp. *ullepitschii*, endemičnega taksona s Karpatov. Jindřich CHRTEK jun. & Patrik MRÁZ sta pripravila pregled taksonov *Hieracium* s.str. zahodnih Karpatov. Tomáš URFUS, Barbora ŠINGLIAROVÁ, Patrik MRÁZ & František KRAHULEC so raziskovali povezavo stopnje ploidnosti z biogeografskimi območji pri *Pilosella officinarum* na Češkem in Slovaškem. František KRAHULEC, Anna KRAHULCOVÁ, Radka ROSENBAUMOVÁ

& Judith FEHRER s poskusi križanja preučujejo vlogo apomiktičnih vrst pri populacijah *Hieracium* subgen. *Pilosella*. Olga ROTREKLOVÁ & Petr BUREŠ sta pri *Hieracium* subgen. *Pilosella* raziskovala raznolikost v stopnji ploidnosti semen pri apomiktičnih taksonih in taksonih, ki se spolno razmnožujejo. Olga ROTREKLOVÁ je preučevala viabilnost peloda pri apomiktičnih, sterilnih in normalno razvitih plodnih rastlinah. Tim RICH je predstavil stanje raziskav rodu *Hieracium* v Veliki Britaniji in na Irskem. Jerome SAWTSCHUK & Tim RICH sta poročala o razširjenosti in ohranjanju petih endemičnih vrst škržolic z območja Wellsa. Katherine SLADE & Tim RICH sta obravnavala raziskave peloda britanskih vrst *Hieracium* iz sekcije *Alpina*. Thomas GREGOR je pripravil pregled agamospermnih taksonov v flori srednje Evrope. Branko VREŠ, Valerija BABIJ, Igor DAKSOBLER, Boštjan SURINA in Tone WRABER so obravnavali škržolice Posočja.

Simpozijski del se je zaključil z okroglo mizo na temi »Register *Hieracium* srednje in vzhodne Evrope« - vodil jo je Walter GUTERMANN, ter »Obravnava *Hieracium* in *Pilosella* v projektu Euro+Med Plantbase«, ki jo je vodil Werner GREUTER.

Trije ekskurzijski dnevi so bili namenjeni spoznavanju flore in vegetacije Posočja ter nabiranju in določanju vrst *Hieracium*. Ekskurzijo na Mangrsko sedlo je vodil T. WRABER. Na sedlu smo uživali v razgledu na Julijce (Montaž), Karnijske in Ziljske Alpe ter Karavanke. Čeprav se vegetacijska sezona bliža koncu, smo popisali več kot sto rastlinskih vrst; od škržolic smo po listih prepoznali *H. alpinum* L., za Slovenijo redko vrsto, nedoločen je ostal primerek, podoben *H. pilosum/villosum*. Posebej veseli smo bili cvetočih primerkov vrst *Campanula zoyssii* Wulf., *Gentianella tenella* (Rottb.) Börner, *Geum reptans* L. in *Papaver alpinum* L. subsp. *ernesti-mayeri* Markgraf, ki seveda niso končali v herbarijih, ampak ostali zabeleženi v zapiskih in fotoaparatih večine udeležencev.

Ekskurziji drugega in tretjega dne so strokovno pripravili in vodili B. VREŠ, I. DAKSOBLER in V. BABIJ. Druga ekskurzija se je pričela z nabiranjem pogostnih škržolic – zlasti *H. porrifolium* in *H. glaucum* - ob cesti med Trento in Bovcem. Nadaljevali smo na prodiščih Soče pri vasi Čezsoča. Specialisti za škržolice so tamkajšnje primerke določili za *H. piloselloides* Vill., *H. glaucum* All., *H. porrifolium* L., *H. illyricum* Fries (*H. porrifolium* L. x *H. laevigatum* Willd.) in *H. austriacum* (*H. glaucum* All. x *H. murorum* L.). Na prodiščih smo našli posamezne grme nemškega strojevca (*Myricaria germanica* (L.) Desv.). Naslednja lokaliteta je bila okolica pod slapom Boka, kjer smo botanizirali po meliščih in v skalovju. Tudi tu so bile potrjene vrste, ki smo jih ta dan že popisali na prodiščih Soče. Botaniziranje smo zaključili na Kolovratu nad Kobaridom, kjer so ob cesti plodili *Hieracium umbellatum* L., *Hieracium sabaudum* L. in nenavadni dlakavi primerki še nedeterminirane vrste škržolice. Na Kolovratu se nam je pridružil vodič iz Kobariškega muzeja, Ž. CIMPRIC in v svoji zanimivi pripovedi skoraj oživil bojne črte znamenite soške fronte. S Kolovrata smo imeli čudovit razgled na Krnsko pogorje, del Soške doline, Tolmin, Banjšice, Furlanijo in Jadransko morje.

Tretjo ekskurzijo smo pričeli z obiskom alpskega botaničnega vrta Julijana v Trenti. V vzorno vzdrževanem vrtu smo vsaj po listih (in tablicah) lahko prepoznali razmeroma veliko rastlin. Med škržolicami je bil najbolj razvit plodeči *Hieracium valdepilosum* Vill., pri drugih vrstah, npr. *Hieracium pilosella* L., so bili, času ustrezno, ohranjene samo še listne rozete.

V vrtu je še bujno cvetela *Cephalaria leucantha* (L.) Schrad. ex Roem. & Schult. (*Scabiosa trenta* Hacquet!). Nadaljevali smo z ogledom izvira Soče in botaniziranjem v Zadnji Trenti. Povzpeli smo se do Kugijevega spomenika in delavnico uradno zaključili na Vršiču.

Vse večere smo preživeli v strokovni diskusiji med lupami ob določanju na ekskurzijah nabranih ali s seboj prinesenih herbarijskih primerkov. Izmenjali smo veliko znanja, izkušenj, poglobili strokovne in prijateljske vezi. Tuji udeleženci so bili navdušeni nad našo floro, ohranjenostjo narave in lepoto gorskega sveta. Sončno vreme nam je bilo k sreči ves čas naklonjeno.

Delavnico so materialno podprli Raziskovalni sklad ZRC SAZU, Agencija republike Slovenije za raziskovalno dejavnost, Triglavski narodni park in Prirodoslovni muzej Slovenije. Za pomoč pri organizaciji in reševanju drobnih zagat smo posebej smo hvaležni Marku PRETNERJU, vodji Informacijskega središča Triglavskega narodnega parka v Trenti.

VALERIJA BABI

Vir:

VREŠ, B. & V. BABI, (eds.) 2006: 9th International *Hieracium* Workshop, Trenta (Julian Alps), Slovenia, 6 - 11 September, 2006. Abstracts of lectures and posters. / 9. mednarodna delavnica *Hieracium*, Trenta (Julijske Alpe), Slovenija. Zbornik izvlečkov prispevkov. – Inštitut Jovana Hadžija ZRC SAZU / Jovan Hadži Institute of Biology, Scientific Research Centre SASA, Ljubljana, 40 pp.